

ΟΜΑΔΑ Α

Επιλέξτε τις 3 από τις ακόλουθες 5 ερωτήσεις (3 x 4 βαθμούς)

1. Α) Να κατατάξετε κατά χρονολογική σειρά τα παρακάτω γεγονότα και να σημειώσετε για το καθένα τη χρονολογία του

- Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους
- Εγκαίνια Κωνσταντινούπολης
- Άλωση Κωνσταντινούπολης από Οθωμανούς
- Στάση του Νίκα

Β) Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τις λέξεις της στήλης Β.

ΣΤΗΛΗ Α

1. Μιχαήλ Κηρουλάριος
2. Ηράκλειος
3. Κωνσταντίνος
4. Νικηφόρος Α'

ΣΤΗΛΗ Β

- α. «Πιστός εν Χριστώ βασιλεύς»
- β. Κακώσεις
- γ. Σχίσμα
- δ. Χριστόγραμμα

2. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

Θέματα, σταυροφορίες, παιδομάζωμα, πρόνοια.

3. Για ποιους λόγους το αρχαίο Βυζάντιο ήταν κατάλληλο για πρωτεύουσα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας;

4. Α) Να περιγράψετε την μάχη που έγινε στο Μυριοκέφαλο της Φρυγίας.

Β) Ποιες ήταν οι συνέπειές της για το μικρασιατικό πληθυσμό της αυτοκρατορίας;

5. Α) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ).

α) Ο Μωάμεθ Β' ο Πορθητής κατέλαβε την Κων/πολη μετά από πολιορκία 5 ημερών.

β) Ο Ιουλιανός ανέστειλε τη λειτουργία της Νεοπλατωνικής Ακαδημίας στην Αθήνα.

γ) Οι αδελφοί Μεθόδιος και Κωνσταντίνος εκχριστιάνισαν τους Σλάβους.

δ) Η απομάκρυνση της εικόνας του Χριστού από τη Χαλκή Πύλη προκάλεσε ενθουσιασμό.

ε) Το Διάταγμα των Μεδιολάνων αναγνώρισε στους Χριστιανούς ελευθερία άσκησης της λατρείας τους.

Β) Για κάθε λανθασμένη απάντηση να γράψετε την αντίστοιχη σωστή.

ΟΜΑΔΑ Β

Επιλέξτε τις 2 από τις ακόλουθες 4 ερωτήσεις. (2 x 4 βαθμούς)

1. α) Μελετώντας το παράθεμα, ποιοι λόγοι οδήγησαν στην ίδρυση των θεμάτων; Να αναλύσετε την απάντησή σας.
β) Για ποιους λόγους θεωρείτε ότι ο θεματικός στρατός ήταν πιο αποτελεσματικός από το μισθοφορικό στρατό.

2. Γράψτε τα επιχειρήματα των εικονομάχων που οδήγησαν στην απαγόρευση των εικόνων όπως δίνονται στο παρακάτω παράθεμα. Ποιοι ήταν οι πρωτεργάτες και με ποιες Συνόδους τερματίστηκαν οι δύο φάσεις.

3. Ποια σημασία είχε για το κράτος η διατήρηση και προστασία της τάξης των ελεύθερων αγροτών από τους δυνατούς; Να απαντήσετε λαμβάνοντας υπόψη σας τις πληροφορίες του παραθέματος και τις ιστορικές σας γνώσεις.

4. Ποια εμπορικά προνόμια παραχώρησε ο Αλέξιος Α' στους Βενετούς και ποιες είναι οι συνέπειές τους.

Γένεση των θεμάτων και επικράτηση της ελληνικής

Όταν ήταν αυτοκράτορας ο Ηράκλειος [610-641] που καταγόταν από τη Λιβύη, η επικράτεια του Ρωμαϊκού Κράτους περιορίστηκε και ακρωτηριάστηκε τόσο στην Ανατολή όσο και στη Δύση. Τότε οι διάδοχοί του, που δεν ήξεραν πού και πώς να ασκήσουν την εξουσία τους, κατέμψαν σε μικρά τμήματα τη διοίκησή τους και τα μεγάλα στρατιωτικά σώματα και εγκατέλειψαν την προγονική τους λατινική, υιοθετώντας την ελληνική γλώσσα [...]. Γιατί (παλιότερα) ονόμαζαν τους χιλιάρχους λογγίνους και τους εκατόνταρχους κεντουρίωνες και τους τωρινούς στρατηγούς κόμπτες. Αλλά και η ονομασία θέμα είναι ελληνική και όχι ρωμαϊκή και προέρχεται από τη θέση.

Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος,
Περί θεμάτων, έκδ. Α. Pertusi,
Πόλη του Βατικανού 1952, 60.

Επιχειρήματα των εικονομάχων

Οι εικόνες αναπληρώνουν τα είδωλα και άρα αυτοί που τις προσκυνούν είναι ειδωλολάτρες [...]. Όμως δεν πρέπει να προσκυνούμε κατασκευάσματα των ανθρώπινων χεριών και κάθε είδους ομοίωμα [...]. Πληροφόρησέ με ποιος μας κληροδότησε αυτή την παράδοση, δηλαδή να σεβόμαστε και να προσκυνούμε κατασκευάσματα χεριών, ενώ ο Θεός απαγορεύει την προσκύνηση, και εγώ θα συμφωνήσω ότι αυτό είναι νόμος του Θεού.

Από επιστολή του Λέοντος Γ' στον πάπα Γρηγόριο Β',
Travaux et mémoires 3 (1968) 279.

Οφέλη από την ύπαρξη των μικροκαλλιεργητών (Νεαρή του 934)

Η εξουσία τέτοιων ισχυρών προσώπων αύξησε υπερβολικά τη μεγάλη ταλαιπωρία των φτωχών, διότι [οι δυνατοί] με το πλήθος των οικόσιτων υπηρετών τους, των μισθαρνων οργάνων τους και των άλλων παρατρεχάμενων και ακολουθών τους προκάλεσαν βίαιες επιθέσεις, διώξεις, αγγαρείες (υποχρεωτική προσφορά υπηρεσιών), άλλες θλίψεις και στενοχώριες (στους φτωχούς) και προξένησαν μεγάλη καταστροφή στο κοινό συμφέρον [...]. Αλλά η ύπαρξη πολλών μικροϊδιοκτητών προσφέρει μεγάλα οφέλη στο κράτος καθώς αυτοί πληρώνουν φόρους και παρέχουν στρατιωτικές υπηρεσίες στο κράτος. Τα οφέλη αυτά θα εκλείψουν, αν μειωθεί ο αριθμός των μικροκτηματιών. Όσοι λοιπόν είναι επιφορτισμένοι με τη δημόσια ασφάλεια πρέπει να απαλλαγούν από τους ταραξίες, να απομακρύνουν τα ενοχλητικά στοιχεία και να διασφαλίσουν τη δημόσια σωτηρία.

N. Svoronos, Les nouvelles des empereurs Macédoniens..., έκδ. Π. Γουναρτζής, Ε.Ι.Ε./Κ.Β.Ε.-ΜΙΕΤ, Αθήνα 1994, 85.

